

Відтепер, строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати строку, визначеного ст. 211 КПК, тобто 72 години. У свою чергу, вважаємо, що збільшення терміну затримання в умовах воєнного стану є доцільним та виправданим. Проте, важливо, щоб будь-яке обмеження особистих прав і свобод відповідало принципам верховенства права, законності, необхідності та пропорційності, і щоб була забезпечена можливість ефективного правового захисту для затриманих осіб.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

3. Указ Президента України №64/2022 від 24.02.2023 «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

4. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану: Закон України від 27.07.2022 № 2462-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2462-20#Text>.

Дідух Станіслав Валерійович,

прокурор відділу Офісу Генерального прокурора, здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

ЕЛЕКТРОННЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Глобалізація, розвиток сучасних інформаційних технологій надають необмежені можливості інформатизації послуг та їх доступності. Реалізація ідеї цифровізації сучасного суспільства забезпечується впровадженням мобільних застосунків, вебпорталів, таких як «Дія» та «Helsi», які є брендами цифрової держави в Україні. У той же час, станом на сьогодні кримінальне провадження переважане, на нього витрачаються величезні фінансові, людські та часові ресурси, а слідчі, прокурори та судді втрачають час на паперову тяганину [1].

Електронні технології надають учасникам кримінально-процесуальних відносин додаткові можливості в реалізації їх прав: подача заяв і скарг в електронному вигляді через офіційний портал державного органу мережі Інтернет; ознайомлення з прийнятими рішеннями в електронному вигляді через особистий кабінет на

офіційному сайті відповідного органу; дача свідчень без безпосередньо особистої участі тощо.

Законом України від 03.10.2017 № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» в Україні розпочався процес забезпечення здійснення електронного судочинства, забезпечення його засобами спрощення доступу до правосуддя, прозорості та прискорення розгляду справ.

Відповідно до пояснювальної записки метою законопроекту є нормативне врегулювання процесуальних механізмів, які мають забезпечити ефективний, справедливий, неупереджений та своєчасний захист прав і свобод особи в суді [2].

Позитивним є досвід зарубіжних країн. Наприклад, заслуговує на увагу використання інформаційних технологій в правовій системі Великої Британії. Так, влітку 2013 р британський уряд представив програму реформування системи кримінального правосуддя під назвою «Суд швидкий і невідворотний» (Swift and Sure Justice); стрижнем її є максимальна діджиталізація судового процесу. Експеримент був проведений в світовому суді Бірмінгема – найзавантаженішому в країні. Сенс експерименту полягав в тому, що використовувані технології (відеоконференції, цифрові презентації, бездротові мережі) були цілеспрямовано об'єднані в одному кримінальному процесі. Записи камер відеоспостереження, отримані протягом двох годин, були представлені стороною обвинувачення в суді. На підставі цих доказів обвинувачений відразу визнав себе винним.

Більш того, британські судді зможуть виносити вироки про Skype і Facetime, тобто приймати в онлайн-режимі рішення про взяття підсудного під варту, а також виносити вироки про позбавлення волі. Завдяки системі «живого зв'язку» судді зможуть виносити рішення на попередніх слуханнях, коли обвинувачені, адвокати і прокурори зобов'язані бути присутніми в залі засідань. Зокрема, мова йде про призначення застави за звільнення. На думку представників судової системи Британії, такі нововведення дозволять заощадити час і гроші, витрачені на дорогу до суду і перевіз обвинувачених в спеціально обладнаному транспорті. На думку розробників ініціативи, такі зміни також позбавлять неповнолітніх свідків і потерпілих, які отримали психологічні травми, від знаходження в залі суду разом зі злочинцями [3].

У КПК Естонії передбачена значна кількість процедур в електронному форматі, зокрема: 1) електронна форма доказів (до доказів належить відеозапис слідчої дії, судового засідання, оперативного розшукового заходу та інші фото, відеозаписи, що містять необхідну інформацію); 2) електронна форма процесуальних рішень (передане телефоном повідомлення про злочин фіксується в письмовій формі або за допомогою звукозапису); 3) процесуальні дії (дистанційний допит) 4) негласні слідчі дії (проникнення в комп'ютерну систему); 5) судовий

розгляд (проведення судової справи в електронно-цифровому форматі); б) заходи забезпечення (клопотання, заяви, скарги передаються безпосередньо через систему електронних справ) [4, с. 3].

Прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» від 01.06.2021 № 1498-IX започаткувало створення системи електронного кримінального провадження (далі – ЕКП) в Україні.

Вказаним Законом доповнено Кримінальний процесуальний кодекс України статтею 106¹, відповідно до якого інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування – це система, яка забезпечує створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення і передачу матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні [5].

Вказаним законопроектом внесено зміни до ст. ст. 221 та 290 КПК України, що надає додаткові можливості учасникам кримінального провадження ознайомлюватись з матеріалами досудового розслідування під час досудового розслідування та після відкриття матеріалів кримінального провадження. Визначається, що надання доступу до матеріалів досудового розслідування можливе шляхом надання доступу до електронних копій, засвідчених в установленому порядку [6].

Відповідно до ч. 1 Перехідних положень вказаний Закон набрав чинності через шість місяців із дня його опублікування та введений у дію з 15.12.2021.

Електронне кримінальне провадження в Україні здійснюється шляхом запуску пілотного проекту eCase MS, який реалізується за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС (EUACI), на базі Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора та Вишого антикорупційного суду України. Відомостей про використання ЕКП під час досудового розслідування іншими органами досудового розслідування відсутні.

У той же час, вбачається за необхідне забезпечити розробку змін до кримінального процесуального законодавства направлених на:

- забезпечення можливості учасникам кримінального провадження користуватись ЕКП, шляхом реалізації прав визначених КПК України;
- розроблення спеціальних рекомендацій, спрямованих на унеможливлення розголошення особистих відомостей;
- електронну фіксацію всіх процесуальних рішень та юридичних фактів;
- здійснення дистанційного допиту;
- забезпечення спрямування, отримання та використання учасниками кримінального провадження електронних документів;
- розгляд справи в електронно-цифровому форматі;
- забезпечення системи електронної реєстрації;

– інші інформаційні технології для автоматизації та полегшення роботи правоохоронних, судових органів та всіх учасників кримінального процесу.

Нажаль, на даний час повноцінний запуск ЕКП неможливий у зв'язку з агресією російської федерації проти України, постійні обстріли підприємств енергетичної інфраструктури, «блекаутів», відсутністю належного фінансування органів досудового розслідування, прокуратури та суду для функціонування ЕКП, відсутність законодавчої бази забезпечення конфіденційності персональних даних учасників судочинства і третіх осіб, переданих через інформаційно-комунікаційну систему Інтернет, а також відсутність можливості забезпечити збереження інформації в значних обсягах.

Підсумовуючи, можна зробити висновок про те, що реалізація ідеї електронного кримінального провадження має здійснюватися одночасно із створенням інфраструктурних і кібербезпекових заходів для забезпечення безпеки та захисту даних, оскільки від цього залежить безпека учасників кримінально-процесуальних відносин.

Список використаних джерел

1. Олексій Колотило. Правове регулювання електронного кримінального провадження. *Юридична газета онлайн*. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/pravove-regulyvannya-elektronного-kriminalного-provadžhennya.html>.

2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 48. ст. 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19#Textб>

3. Сергій Сидоренко. Реалізація ідеї електронного судочинства. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: <https://unba.org.ua/publications/5139-realizaciya-idei-elektronного-sudochinstva.html>.

4. Ховпун О. С., Подгорець С. В. Електронне кримінальне провадження. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2022. Том 33 (72) № 1. С. 98–102. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1_2022/18.pdf.

5. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування : Закон України від 1 червня 2021 року № 1498-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 31. ст. 253 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-IX#Text>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.